

גב
ג
ג
ג

מזגור כלה כלה

ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו
אדבריהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עשה ועמה
השבעה לי באלהים הנה אסתשקר לי ולניני ולנכדי בחסד
אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתי בה:
ויאמר אברהם אנכי אשבע והוכח אברהם את אבימלך
על אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך:

ותקעין ומיעין בשוה עומדין כדי לערבב
השמן ויארץ יצחק כל שנה שאין תוקעין לה
בתחלתה מרעין לה בסופה מיט דלא
איערבב שמן וארץ יצחק כל שנה שרשה

ע"ה (ג'ר)

ס"ו (ג'ר)

ד' (ד') אחר תוקע ולא שלח צבור ח כרי שלא יתבלבל
וואם הוא (ד') כובשה שחור (ד') לתפלתו רשאי
לתקוע: הגה דתקע חקישת פני סדר המסנה אסור לפתע לצור לתקוע
אלו חקישות פתוקשין מיושב דייט קודם שפסולין טקף חתור גמלים לצור
לתקוע (בל ב) ולא פון הפלע לצור חוקע מיושב ראי פליטו העוקע יתקע
בס ק על סדר הנכנס (ד) כי המהיל בתלמי שומרים (ד) גמור
ותכיר (ה) טענין (א) (הקודם לפני חקוק סדר החקישת מלח
גמלא כדי שלא יעשה וכן הוא:

דבור הכיס הנמלה
לפי שכל תוקעין ט המלחה מרעין לה נכוסה מיט דלא מערבב שטן ומכריב עין ומכריב עין
וקשה ודלא לזעם סערה ורמנה כרימ וחו קשה דלישא בחסרין הו המרעין נכוסה דייט חתור אכל
שלא כדברי כרימ ורל דקר מרעין נכוסה הוא עיט מה שמלח בתחלה בשל דמרעין שט פניכוסה
מכריב (ד) שריסה גמור עליו וכו' וכו' כן ותקיעות על ריה כלא נאכס ולא חקשו חיל
שירע לט נקוף הכנסה וריע שחור כמחשבה ויטערו ע"ו ועיני יחכרו לט מה שמחייבו ועיני
מחלה לט אלא דוקא בלודע מקרה כזה יהיה ויטערו ועינימיהו ממחיי לה על לא יאנה
לה נכוסה מי כרי שיטאו פליס פליס חריש וריעו וכו' נכוסו (במדינות) וריעו להם
מחללי וקול וקול כריעו לפני המלך כי עסי ע"ד המלח או שיטו מהרס לקיים סמחה ע"י
למר לפני המלך כי לטער קודם חקישת המלך כי כיה מי:

כן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה ובורח מן העברה.
שמצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה.
ששכר מצוה, מצוה, ושכר עברה, עברה:

השן
אגור

עין יבתך (ה' א"ת ט"ק)
אמר בראש השנה (ס"ו), דכל שנה שאין
תוקעין בתחלתה מרעין לה בסופה,
ומפרש בהלכות גדולות לאו דאיילע בשבתא,
אלא דאתיליד אונסא, והובא בט"ז (ס"י חקפה
ס"י), הקשה הא אנס רחמנא פטריה, עין שם.

והטעם, מפני שבכל דבר שאדם עושה,
נותנים לו רוח ממרום והוא המטייע אותו לעשות עוד דברים כאלה וכו'.
וזה הרוח אינו נח ושקט עד שעושה עוד דברים כאלה והוא נהנה מהם.
ומזה יש לו נחת רוח הן בדבר מצוה והן בדבר עבירה. וזהו: מצוה גוררת
מצוה ועבירה גוררת עבירה וכו'. וכל דבר עבירה שהיא גדולה גם הרוח
הבאה ממנה היא גדולה ומתאוה עוד יותר לעבירה. וכן בדבר מצוה
גדולה מאד רוח ממקום קדוש מאד ומתאוה מאד למצוה והנהיה מאד
מחמת זה מהמצוה. וידוע שהמצוה הגדולה מכל המצוות היא לימוד
התורה ולהישיר דברים בטלים ולצנות שהם היסוד התורה ולכן יש הגאה
מדברים בטלים ולצנות יותר מכל העבירות, אף שאין בזה עולם הזה וכו'.

ל"ט
(ס"ו)

ובמקום אחר פתבתי לתרץ לקשיטו, על פי
דברי הגהה הקדוש על פסוק (במדבר
כ"א) וישת אל המדבר פניו, דרצה בלעם
לקטרג עליהם מן מה שנתעבבו במדבר
בשכיל עונותיהם, ונתבשרו על ידי זה מן
בפה מצות המליוות בארץ ובבית המקדש פי
הם הגורמים לזה, ואף דגרמא פטור, מקל
מקום בידי שמים נענשין גם על גרמא, ועל
פן באתיליד אונסא ולא היו יכולים לתקע
ולקיים מצוות תקיעת שופר, זה גופא נחשב
לחטא, לפי שעונותיהם גרמו לזה, ונהו בכלל
עברה גוררת עברה, ועל מה תפו עוד תוספו
טרה, אבל באיילע בשבתא שאני.

כמה (ה' א"ת)
הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסיגו ממשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד, שני יעזוב רשע ורכו ואיש און
מחשבותיו: וכן יתנחם על שעבר, שני כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ידך. ועיד עלי יודע
תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, שני ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו אשר כך ירוחם יתום.
וצריך להתודות בשפתיו ולומר עניינות אלו שגמר בלבו:

ובע"ז כתב הקה"י ליישב, ד"ענין הכחירה אינו
על המעשים" (כלומר לעשות טוב או רע)
אלא על האדם שהאדם יכול לשנות את עצמו הן
לטוב הן להיפך עד שממילא יצאו מעשים רעים
או טובים.

תפלת
יאך
(ס"ו)

ולפי' כיאר דענין התשובה לרשע הוא עד
שהעבר שלו לא יגורר אותו להחטאים
ממש כמו שאינו גורר לצדיק אל החטא ע"י
שישנה את עצמו, וזהו תשובה שלמה, ואם אח"כ
ישתנה האדם ושוב יחטא אין זה חזרה ושיבה אל
העבר אלא פנים חדשות באו לכאן וחו כונת
הרמב"ם "שלא ישוב עוד" והיינו בתורת השבה
שהחטא הישן יעוררהו לשוב אליו. וא"ש
רחושין לקדושין שמה הרהר תשובה בלבו דאין
ראי מהנהגתו בריע שאח"כ דאפשר שהוא בחירה
חדשה.

רבי חזקיהו רבי יוסי רבי יוחנן היו הלכים בדרך. אמר רבי יוסי, כל אדם ואדם מאתנו יאמר דברי תורה. פתח רבי יוחנן ואמר, ותהלים (עט) אל תוקר לנו צלמת ראשנים מהר יקדמונו וגו'. פא ראה, הקדוש ברוך הוא, מקנה לנו את אלהים, משום שהם גורלו ורצונו, לא מקשתל את דעתם, פרט לו לבדו. וכיון שהוא מקשתל בדיקם, מקשתל עליהם רחמים, משום שהוא קצב שמקדשם על הנשים, כמו שכתבנו (שם קג) קדשם אב על גבי רחם ה' וגו'. וכיון ששומרים עליהם קדשם וקדושים, מקביר אותם ראשון ראשון, עד ששעביד בלם מקלפיו. וכיון שהקביר בלם מקלפיו, לא שארים עליהם חסאים לתת שלטון לצד האמר של דיו עליהם.

207

ס' כ"א

כולל בענין ר"ה. הנה נודע, כי ביום ר"ה הא, נברא אדה"ר. ויום ר"ה של בריאת העולם, היה ביום ה' כנודע. והנה אם אדה"ר היה נמנע מן הזווג ביום ההוא, וגם מן החטא. והיה ממתין עד ליל שבת, היו כל העולמות נתקננו, כמבואר ענין זה בדרושינו אצלנו. בחטא אדה"ר (ז) אבל יען חטא בעצת הנחש.

התורה

אך הענין כי נודע כי הקב"ה לא ברא את העולם אלא בשביל נשמת ישראל שיוכי בעה"ז כדי שיתעלה אה"כ כנודע ואכלו מפרי דרכים ולא במתנה ובתורת צדקה כמבואר. והנה כדי שתהיה לה שכר בנבואה בעה"ה ה' מוכרח שתתלבש בגוף עבור הזה יהיה לו יצ"ט וי"ד להיותו בעל בחירה להיותו וכיותו מעשה דיו ולא מתנה וצדקה על דיו ית'. ולפיכך זה ג"כ הוצרך לתת הקב"ה כח גדול ביצירה שהם הקליפות כדי שפיתוחו וסיתורו שאל"כ א"ה הוסדר בחינת האדם ובה יתרוץ לך טעם גדולים כשפים שמכחישים מפלאו של מעלה כי כל זה צורך נגמר לתועלת הנשמה והוא משל לזונה שנה"ב תרומה דף קס"ג ע"א ובה יתרוץ לך טעם כח הנמרץ הניתן לסמאל המבין יבין. והנה אה"ר שמתן לו כח הגדול ההוא יש לו ימילת לשלוח עליו וכפרת אחרי חטא אדה"ר אשר נתלבשו בגוף הנפש מסטרא אחרא כנודע ויש לו שלטה גדולה ונפלאה עליו. והנה גם בזה תבין הקויה אחרת והיא היכי שייכא חטא בנשמה הקדושה. אמנם הענין כי באמת שמתבע הנשמה שלא לחטוא אמנם מפני החטא הקדום והוא חטא אה"ר אשר כלנו אברהם ממנו כנודע והוא שלט והמת הנפש בכלו ו"ס המתיים בעטיו של נחש לכן הוכרחו עתה למתן מן אותה הוהמא הקודמת. ואמנם אה"ר היית אחיה לטומאה בנשמות ישראל שהם אבר"ה וכפרת בכח הגדול הניתן לזהמת הנפש ככ"ל יש לו איוה חסיד קושיא אחרת מלב החסידים בל יטעו בחקירת קושיא זו העצומה ויעלם מעיני המבינים ולא ביארתינו אלא להסיר קושיא אחרת מלב החסידים בל יטעו בחקירת קושיא זו העצומה ואולי יחטא בזה וכן היתנה כותבי בזה לש"ש להאיר ולפקוח עיני עורים והש"ת יתחול לי. דע כי בזה הדורש אשר כתבנו ואשר נכתב ב"ה קצרת בו מאד והמבין יבין ויסיר מלבו כמה קושיית המסירים ומטים לב האדם אחרי חקירות רעות. דע כי שלמה הע"ה ביאר זה בפסוק כי אדם אין צדק בארץ אשר יעשה טוב ולא חטא והענין כי להיות שמתן כח גדול בקליפה להסית את האדם א"כ האדם הוא מוכרח לחטוא בתכרח ולא לכי היה האדם ראוי לעונש כלל.

הוא ואשתו, והנחש בא על חוה, והטיל בה זוהמא, קודם שנודווגו אדם וחוה. ומחמת כן יצאו קין והבל אחר הזווג דאדם וחוה, מעורבים טר"ה, מפני הזוהמא שקדם הנחש להטיל בחוה. כנראה מדברי רז"ל, ומקצת מאמרי הזוהר. אע"פ שיש מאמרי הזוהר אחרים, דמשמע שבתחילה היו אדם וחוה עסוקים בתשמיש, וראה אותם הנחש ונתאה להם, ואח"כ הטיל הזוהמא בחוה. עכ"ז הסברא נוטה כדברי המאמרים הנ"ל.

פ' דברים (א' תלמוד)

ויוסף הירד מצרימטה. זה שאמר הפתוח: לכו הווי מפלגות אלהים נראה עליהם על גבי אדם (ותהלים טו, ה). אמר רבי יהושע בן קוריה, אין הנפלאות שאמרו מביא עליהם, בעליהם את מביאין. פא ראה קשר הקדוש ברוך הוא את העולם, מיים הראשון ברא מלאך הפתוח. מנין, אמר רבי ברכיה, משום שאמר: וחסדך על פני תהום (בראשית א, ב), זה מלאך הפתוח הפתוח בניהם של ברייתו. ואדם נברא בלשון וצליקה נקלה בו שהוא הביא את הפיתה לעולם, ששומר: כי ביום אכלך ממנו מות מתות (בראשית ב, יז). משל קמה הדרך והמה, למי שקבש לגרש את אשתו, קשבש לילך לביתו פתב גט, נקם לביתו והגט בדר. ומבש עליה לתנו לה. אמר לה: מנין לי את הכוס שאשתך, מנין לו. פנין קנטל הכוס מידה, אמר לה: הרי זה גטך. אמר לה: מה פשעי. אמר לה: צאי מביתי ושונגת לי כוס פשוה. אמר לה: לך כפר הייתי יודע שאני עתידה למגול לך כוס פשוה. שפתתה הט והבאתי בך. אמר לה: אמר אדם לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם, על שאל בראשית עולמך קדם שני אלקים שנה, הייתה תורה אצלך אמון, שקד פתיב ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום ויום והנה זה רמז במשבר"ל דבג' מוקמות נתחוקו רגלי ישראל ולא נתמוטטו וחד מנייהו ואשר הרעותי כדאיתא במסכת ברכות כי כביכול אומר הש"ת אני השלטתי את היצר הרע בכח והמבין יבין. והנה ע"ז אותו החטא ה' ליעה"ר אחיה בנפש האדם ואמנם לכן הקב"ה עבור ראשון ראשון ואינו מעניש עליו כל ועיקר

ולפי שחטא ואכל מעץ הדעת טר"ה, עבירה גוררת עבירה, וגרמה לו להזדווג ביום הר עם אשתו, שעדיין היה חול, ולא המתין עד ליל שבת שהוא קדש. ווי"ס אכילה עץ הדעת טר"ה, כי דעת הוא מלשון זווג, כמו וידע אדם את חוה אשתו, ואיש לא ידעה וכאלה רבים.

הנה מה שגרם אדה"ר ע"י חטאו שנודווג ביום החול הוא, כי הנה יום ר"ה, הוא דינא קשיא כנודע, ואם היה ממתין עד ליל שבת, הוא דינא רפיא, והיה הזווג ההוא כתיקונו. והיו זרין מזדווגים באותו יום שבת, בבחי פנים בפנים. אבל ע"י שאדה"ר הקדים זווגו ביום החול, שאז היה יום ר"ה דינא קשיא ותקיפא, לכן גרם אל זרין, שיתאחר זווגם עד יום ח' עצרת, כדי שבהמשך הימים אשר בינתיים, יתמתקו הדינין הקשים אשר בו ובנוקבא כנוכר בפרשת פנחס בתחילתה, כי ר"ה הוא בחי' שמאלו תחת לראשי עד יוה"כ, וביוה"כ האירו ונתמתקו הדינים ההם ע"י אימא עילאה, ובחג הסוכות הוא בחי' רימינו תחבקני, וביום ח' עצרת, אז הוא זווג ממש, ואלו הם פשטן של דברים.

הל"ל (הוא)

דברי שלום

1 ואפשר שיחטא האדם חטא גדול או חטאים הרבה עד שיהיו הרין לפני דין האמת שיהיה הפרעון מזה החוטא על חטאים אלו שגשה ברצונו ומדעתו שפוטעין ממנו החטובה ואין מיתחן לו רשות לשוב מרשעו כדי שימות ויאבד בחטאים שגשה. הוא שהקב"ה אומר על ידי ישעיהו השמן לו בעם הזה ואוניו הכבד ועינו השע פן יראה לעיני ובאוניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו. וכן הוא אומר והיו מלעבים במלאכי האלהים וכחיים דבריו ומתענים בנביאיו עד עלות חמת י"י בעמי עד לאין מרפא, כלומר חטאו ברצונו והרבו לפשוע עד שנתחייבו למנוע מן החטובה שהיא המרפא: לפיכך כתוב בתורה ואני אחוק את לב פריעה. לפי שחטא מעצמו תחלה והרע לישראל הגרים בארצו שני הבה נחכמה לו וכו', נתן חוק למנוע ממנו החטובה עד שנפרעין ממנו, ולפיכך חוק הקב"ה את לבו.

ז' קני ספא קדישא מורנו הרב רבי מרדכי נ"ע מלעכוויטש זי"ע היה אומר: ראש השנה היא קאפ פון יאר, המח' והראש של כל השנה, שכל השנה תלוי בו, כמאמר רז"ל (עירובין מא.) גרפא פתח רישא קריה.

ובזה פרשתי מאמר רז"ל (ככא בתרא קמו.) אמר רב זביד אי ריש שתא תמימא, פולא שתא תמימא. פרוש אס יש לו ההתלהבות ותמימות בעבודת ה' בראש השנה, אזי פולא שתא תמימא - אזי בנקל לו לעבד את השם ויתקדש בהתלהבות בכל השנה. ואי קריה, חס ושלוש להקדש. וסימיו שם - נפקא מינה לתפלתו של פהן גדול, [היינו] שצריך לתפלתו של צדיק על זה שיעזר לו השם ותקדש בראש השנה.

"אז כן שחטא זמנך גאונך וכוונתך"